

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 8 K
pol leta 4 „
četrt leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h

„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljna uvrščenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Vabilo seji upravnega odbora

„Zaveze avstr. jugosl. učiteljskih društev“,
ki bo
dne 7. aprila 1909 ob 2. popoldne
v Ljubljani, Gradišče št. 4.
(Učiteljska tiskarna.)

DNEVNI RED:

- I. Predsednik otvori sejo.
- II. Tajnikovo poročilo.
- III. Blagajnikovo poročilo.
- IV. Poročilo o „Zavezinih listih.“
- V. Določitev kraja*) in časa letošnji XXI. glavni skupščini „Zaveze.“
- VI. Slučajnosti.

Vodstvo „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Predsednik:
L. Jelenc.

Tajnik:
Drag. Česnik.

*) Ker se bo vršila letošnja glavna skupščina na štajerskem, prosimo gg. upravne odbornike iz štajerske, da pridejo glede kraja s konkretnim predlogom.

„Kmečka stranka in učiteljstvo.“

(Z Goriškega.)

Pod zgoranjim naslovom je priobčila „Gorica“ v 20. št. članek, ki ni vreden naslova članka, ampak blodnje, zaradi tega bi tudi ne odgovarjali, ako bi se ne bila izrazila izrečna želja, da se ga ne sme prezreti; zato nekoliko odgovora, ki ga sicer ni vreden.

„Gorica“ jako boli, da je pristopilo učiteljstvo novi kmečki stranki v obilnem šte-

vilu, in sicer ker zdaj ne more več tako bruhati proti temu stanu zaradi „liberalizma“. Poprej ni bilo „Gorici“ kot glasilu večine slovenskih deželnih poslancev vseč, da je bilo učiteljstvo pristaš napredne stranke, ker je vladalo mnenje, da brez tega stanu bi bila napredna stranka kmalu pri kraju.

Vse grehe, v oči voditeljev stranke, katere glasiló je bila „Gorica“ — napredne stranke in nje glasila „Soča“ se je vedno zapisovalo na račun našega stanu. Ko je poslednji stan simpatično pozdravil ustanovitev nove kmečke stranke, so presedlali tudi voditelji stranke „Gorice“ glede napadov. — „Soča“ napadajo zdaj le zaradi nje lastnika in predsednika napredne stranke g. Gabrščka, oziroma njega zaradi stranke; naš stan ima na to stran mir, kakršnega svet ne more dati. „Gorica“ nam ga je dala. Poprej ji ni bilo prav, da smo bili pri „Soči“ in napredni stranki; zdaj pa ji ni tudi prav, da smo pri novi kmečki stranki, in sicer zato, ker pač nismo pri njeni. Stokrat se je že obregnila ob kmečko stranko zaradi nas in ako ji Bog da dolgo življenje, se bo drgnila ob nas in vsako stranko, pri kateri bi bili, ako bi ne bili pri njeni seveda.

Ker se je izjavila kmečka stranka za znižanje užitnine na vino in povišanje davščine na pivo, ne morejo spati v miru oni mogočnejši pri „Gorici“, ki so vzeli v večni zakup vse, ki diši po užitnini in davščinah na pijače. V tej veri trde, da se to ne da izvesti drugače, razen na veliko škodo kmečke stranke same; posledica temu bi bila, da bi se morale povišati doklade na izravne davke za ljudsko šolstvo za 40%; torej takoj mora priti naš stan zraven za toliko in toliko odstotkov poviška na dokladah. Ti šuntarji ljudstva proti ljud. šolstvu in ljud. učiteljstvu ne opuste nobene prilike, da bi kar po odstotkih ne dregali tja, kamor so vajeni dregati.

Ko pa so povišali plače duhovščini, tako so molčali ko grobovi, kakor da bi za povišanje potrebne milijone rosilo nebo.

Že več let zaporedoma se dela na to, da bi tudi država doprinesla k trošku komu za ljudsko šolstvo, in ako ne lažejo vsa poročila, je vlada že na čistem glede doneskov deželam v namensaniranju deželnih financ. Kjer in kadarkoli se je govorilo o deželnih financah, vedno in povsod se je na prvem mestu imevalo troške za ljudsko šolstvo, torej ako država da deželam doneskov za saniranje deželnih financ, storito v prvi vrsti za breme ljudskega šolstva. Pri „Gorici“ so na to pozabili slavni užitničarji, ampak v želodec so jim ostali odstotki, ki se plačujejo za ljudsko šolstvo in te bruhajo iz polnega želodeca pri vsaki priliki in nepriliki v trdni veri, da je naš kmet, ki gotovo ni prijatelj vsakovrstnih doklad in davkov, še vedno tako naiven, za kakršnega ga imajo gospodje pri „Gorici“. A časi se izpreminjajo in naš kmet tudi z njimi in tako se je zgodilo, da z dokladi za ljudsko šolstvo se ne draži več liki puran z rdečo ruto, zakaj naš kmečki stan, ki tvori novo kmečko stranko, je prepričan, da muno bena naprava ne donaja toliko koristi, kakor ravno ljudska šola in zato tudi nobenega bremena ne prenaša tako potrpežljivo nego ono za ljudsko — svojo šolo. Izjemo delajo oni kmetje, ki jih imajo še vedno na vrvi gospodje v talarju in fraku pri „Gorici“ in za take je bil tudi članek, ki nam je potisnil pero v roko. Ko dobe dežele doneske od države za saniranje deželnih financ, torej tudi v olajšavo ljudskošolskega bremena, tedaj ne bo treba bobnati o povišanju odstotkov. Mi, ki poznamo svojega stanu „prijatelje“ pri „Gorici“, vemo, da jim pravzaprav ne bo po volji, ako izgube toli priljubljeno sredstvo za šuntanje ljudstva proti šoli in našemu stanu. Nismo prepričani, da bi, ako bi bilo v njih moči, poizkušali uporabiti državni donesek za vse kaj drugega, le v pomoč šolskemu fondu ne. S čim bi potem šuntali proti šoli in našemu

stanu?! Nele smešna, ampak več kot zlobna je torej trditev „Gorice“, ki se glasi: „Ko hitro stopijo „agrarci“ na praktično polje deželne uprave, bodo morali črtati prvi del svojega programa o užitnini in pivu, ali pa predlagati, da se učiteljem znižajo sedanjí prejemki. Da bi se ta stranka odločila za to zadnje, je izključeno, kajti v „agrarni“ stranki so skoro vsi učitelji in brez učiteljev je stranka brez „agrarcev“ in agitatorjev.“

Svet čudi se, kaj trdi „Gorica“ v navedenem odstavku! In to je jedro članka. Na prvi del smo dali že primeren odgovor. Drugi del, ki smo ga debelo podčrtali, pa si oglejmo v naslednjem. Gospodje pri „Gorici“ so jako visoki in mogočni gospodje, ki držijo na svojo osebo in smatrajo svoj list kot vele- resen list. Torej ta vele-resna, mogočna gospoda trdi, da v „agrarni“ (t. j. kmečki) stranki so skoro vsi učitelji in brez učiteljev je stranka brez agrarcev in agitatorjev.

Gospoda slavna, ali se zavedate, kaj vam je ušlo iz peresa? Ni dolgo časa minilo, ko je „Gorica“ nastopala proti „klerikalni kliki“ ki hoče terorizirati ves stan. Namesio „klike“ je postal zdaj skoro ves stan. Kje so pa vaši takomenovani „krščansko-misleči“, ki so se bili pričeli šopiriti pod vašo patronanco po deželi, n. pr. v Kanalu, Solkanu, Rihemberku, Mirnu itd. Vzela jih je zima, mraz; ali pa so se tudi oni, ki jih ni bilo drugod malo več ko nič — prelevili v agrarce. To bi bilo za resno gospodo slabo izpričevalo.

„Goričani“ sami dajejo „agrarni“ stranki najbolje izpričevalo, ako ima tako privlačno moč, da je pritegnila k sebi skoro vse učitelje.

Ako je resnična in resna trditev resnicoljubne in resne gospode pri „Gorici“, da „brez učiteljev je stranka brez „agrarcev“ in agitatorjev“, potem smemo biti ponosni mi uboga para učitelji, da smo mi zmagali pri zadnjih deželnozborskih volitvah; zakaj kmečka stranka, četudi nova in mlada, je izšla iz ljuteja vo-

LISTEK.

Knjige „Slovenske Šolske Matice“ za I. 1908.

(Konec.)

III.

Prosto spisje v ljudski šoli.

Spisal M. Lichtenwallner. — Uredil dr. J. Bezjak. I. snopič.

V teoretičnem delu govori pisatelj najprej o dosedanjih smereh pri spisovnem poku in o njih nedostatkih. Na podlagi opisanih dejstev prihaja do zahteve: Prosto pot za prosto spisje! Glavni pogoj dobrih uspehov v prostem spisju mu je pouk, ki je poln življenja, kar je neoporečna istina. — Pisatelj govori dalje o izbiri snovi pri prostem spisju, o posebni prostosti pri izbiri spisovnih tem, o spisovni temi in o metodiškem razpravljanju prostih spisov.

Pisatelj dokazuje, da so prosti spisi najdražji doneski k otroški psihologiji, ter raz-

pravlja, kako je premagovati majhne zastanke v prostem spisju. Dalje navaja slučaje, kjer se more in tudi mora pri pismenem upodabljanju oblika učiti sama ob sebi.

Posebne važnosti se nam zdi poglavje o korekturi prostih spisov, ki ga toplo priporočamo v uvaževanje. Noben pravi učitelj in pedagog ne postopa pri korekturi tako, kakor postopa n. pr. v Ljubljani tisti učitelj — sedaj tudi član mestnega šolskega sveta — ki baje najprej korigira koncept, potem ga pa učenci prepisejo v zvezke... To ni niti metodiško niti pedagoško, ampak je navadno in vsestransko slepilo.

Tovariš Lichtenwallner je opisal to svojo razpravo na podlagi mnogoletne svoje izkušnje, preučivši ob enem obilico metodiških knjig in spisov, ki jih tudi navaja ter v razpravi večkrat cituje iz njih.

Kot praktičnega in strokovno vrlo izobraženega šolnika nam kaže pisatelja II. del njegove knjige — praktični del; kaže nam pa tudi njegovo trudoljubivost in idealno navdušenost za imenovani in vsestransko temeljito obdelani predmet.

Dovolj glasna priča o marljivosti pisateljevi je dejstvo, da je bilo v njegovih rokah v enem šolskem letu (v 9 mesecih) 756 raznovrstnih spisovnih tem učencev 4. in 5. šolskega leta. Morda celo preveč dobrote!

Polovica knjige (40 strani) obsegajo spisovne teme ter prosti šolski spisi, skrbno razpredeljeni in urejeni. Nikakor nam pa v teh spisih ne ugaja konsekvantno onikanje, ki ga je treba iztrebiti iz naših ljudskih šol!

Knjiga brez dvoma mnogo pripomore, da posveti učiteljstvo temu predmetu toliko pažnje, kolikor je zasluži in zahteva njega važnost in potreba! Samostojnemu opazovanju — samostojno, svobodno izražanje!

„Učiteljska tiskarna“ je tudi to knjigo natisnila okusno in s solidno eleganco.

IV.

Poljudno znanstvena knjižnica.

I. zvezek. Skrivnost radioaktivnosti. Spisal dr. Fran Čadež. — Uredila H. Schreiner in dr. J. Bezjak.

S tem zvezkom je nastopila „Slovenska Šolska Matica“ novo točko svojega načrta, kakor čitamo v predgovoru, ki ga je napisal H.

Schreiner, saj si je zastavila tudi nalogo, da pospošuje nadaljno izobrazbo svojih članov. Da je treba vsakemu učitelju nadaljne izobrazbe, to dokazuje pisatelj predgovora iz dveh vzrokov: iz psihološkega in stvarnega. In ker naša književnost ni prebogata na znanstvenih, obče izobraževalnih spisih, je to namero „Slovenske Šolske Matice“ iskreno pozdravljati.

Pisatelj knjige same govori o pridobitvi, ki tiči v možnosti, da moremo dandanes veliko globlje spoznavati in umevati obdajajočo nas prirodo in njene skrivnostne sile. Vsakdo čuti v sebi neutajljivo in prirojeno potrebo, iskati odgovora vprašanju: Kaj je končni vzrok vseh prikazni in kakšno je bistvo sveta, ki v njem živimo?

In ta knjižica ima namen, podati na podlagi nekaterih najnovejših znanstvenih opazovanj in raziskovanj nekako svetovno sliko o prirodi in njenem razvoju.

Ali dosega knjižica svoj namen?

Da! Zakaj pisatelj govori jasno in poljudno besedo, ki je vsakomur umljiva. In to toliko bolj, ker oživljajo in tolmačijo tekst primerne ilustracije.

ilnega boja kot z magovalka, zakaj nobena nima toliko poslancev, kakor nova kmečka stranka. In „Gorica“ trdi, da je ta stranka naša, zakaj njene — „Gorice“ besede se glase: brez učiteljev je stranka brez strankarjev. Ali vas ne trese mrzlica ob taki trditvi? Da bi bilo nebo našemu ubogemu ljudstvu res kmalu tako milo, da bi ga iztrgalo povsem iz rok združbarjev in koristolovcev ter ga privedlo k spoznanju, da mu je učiteljstvo največji prijatelj! Ko se bo to zgodilo, nastopijo gotovo boljše časi ne le našemu ljudstvu, ampak tudi zapostavljenemu in od gospode pri „Gorici“ zaničevanemu učiteljstvu. Ako je Bog pravičen in ako ni še zapustil našega ljudstva, smemo upati, da se bo to tudi zgodilo. Gospod, zgodi se tvoja volja!

Ni mogla „Gorica“ napisati članka o učiteljstvu, da bi se ne bila obregnila tudi ob neljubega ji šol. nadzornika, zakaj ona piše: „Neki gospod šolski nadzornik je po zadnjih volitvah ponosno naglašal, da zdaj vidi klerikalna stranka, kaj znajo učitelji; ni pa naglašal, kaj zna glavarstvo pri volitvah.“ — Na to odgovarjamo, da homo hvalili Boga vsak dan do konca dni, da nam je poslal takega nadzornika, ki ni naš biritič, kakor so bili njegovi predniki, ki so nas gonili v klerikalni jarem, ampak se veseli z uspešnim delovanjem učiteljstva, bodisi v šoli bodisi zunaj šole. Ali se ne vesele tudi skofje uspehov duhovščine v cerkvi in tudi v politiki? Kdaj pa je napadla „Gorica“ škofa zaradi njegovega soglašanja s političnimi uspehi naše duhovščine? Kar nočeš, da bi se tebi godilo, ne privošči drugim!

„Kaj zna glavarstvo pri volitvah,“ to pa prav malo briga učiteljstvo in tudi šol. nadzornika. Zakaj ni šel g. Berbuč pred porotnike v Celovec kot glavna priča v boju laško-liberalnega časopisa proti g. Gasserju poslancu-uradniku z glavarstva? Ali je viselo grozdje previsoko, da je moral g. Berbuč kar nenedoma oboleti in da se je morala zaradi njegove „bolezni“ preložiti porotno razpravo!

Ker pa je „Gorica“ čutila potrebo omejnati glavarstvo in volitve, naj nam ne zameri, ako se tudi mi nekoliko pomudimo pri tem poglavju. Bili so časi, ko je imelo glavarstvo take uradnike, s katerimi nasploh je bilo ljudstvo zadovoljno. Nomina sunt odiosa, pravi pregovor, a drugi trdi: Clara pacta, boni amici. Tokrat damo veljati poslednjemu ter trdimo, da glavarstvo s šefom grofom Attemsom, dela čast deželi, kakor so delali uradniki Polley in baron Baum; drugače pa je z nekimi ultraklerikalci, o katerih činih v prid klerikalizmu govore na primer „Soča“ zaporedoma v več številkah. Te kotifeje zapostavljajo postavne določbe, svoje lastne odredbe le da zmagajo klerikalci. Oglejte si gospoda Berbuč et compania bella, le obč. volitve v Črničah! Če niso to škandali, potem pa res ne vemo, kaj pomenja ta beseda. Ali nima neki Berbuč svoje roke vmes?! Neka taka klerikalna korifeja je nastopila nedavno tudi izrečno proti nekemu učitelju v prid klerikalizmu pri nekih volitvah. Gospoda pri „Gorici“ lahko vidi, da se ni varno igrati z ognjem onemu, ki komodno sedi na gromadi.

Šele zdaj se je izkivala „Gorica“ prav „katoliško“ proti predlogu naše „Zaveze“, da bi prišlo učiteljstvo v zadnje tri plačne vrste državnih uradnikov.

Tudi ta knjiga je lepo in okusno delo „Učiteljske tiskarne“.

V.

Nazorni nauk za drugo in tretje šolsko leto.

II. snopič. Spisali Fr. Gabršek, J. Dimnik in Jos. Heric. — Uredila H. Schreiner in dr. Fran. Ilesič.

Knjiga je delo treh priznanih metodikov, in sicer je obdelal Fr. Gabršek oddelek „Polje“, J. Dimnik oddelek „Na polju“, Jos. Heric pa oddelek „V gozdu in pri potoku“ ter „Jesen“.

Posamezna učne slike se naslanjajo na uvedene šolske knjige ter so sestavljene točno in jasno, kakor je pač pričakovati od izkušenih učiteljev strokovnjakov. Zato smo osvobojeni točnejšega ocenjevanja.

Prav je, da dobivamo od Matice tudi take knjige, ki zlasti mlajšemu učiteljstvu služijo vrlo dobro. Vzlic temu pa so le pripomoček, zakaj pravo sliko more razviti samo učitelj sam, če ne govori le z besedami, temveč tudi s srcem.

Morda pa bi bilo za enkrat teh slik

Kakor maček okolo vrele kaše, tako je hodila „Gorica“ okolo drugega jedra svojemu članku, ki je naperjen v glavnem proti povsem upravičeni zahtevi našega stanu do plač, ki bi bile enake onim državnih uradnikov zadnjih, najnižjih razredov. Konec članka govori proti naši zahtevi.

Ako bi hoteli dostojno pobiti puhle trditve „Gorice“, bi morali navajati vse razloge, ki jih je navajal poročevalec „Zaveze“, tovariš Pesek, v Gorici. Prosim pa urednika „Učit. Tov.“, naj bo tako dober ter pošlje celo poročilo uredništvu „Gorice“, da ga priobči, da bodo vendar tudi čitatelji tega lista čitali razloge, zakaj imamo pravico zahtevati ono, kar daje država svojim uradnikom. Nele država, marveč tudi dežela, in sicer tudi dežela Goriško-Gradišćanska daje take in zeboljšeplačessvojim uradnikom, med katere pa, žal, ne spadamo tudi mi. Za vse druge imajo denarja ne le dovolj, ampak celo preveč; le zanasgani, kerganočejo imeti.

Gospoda pri „Gorici“ kaže, da je nekat tujec v Izraelu, zakaj govori o nekem zborovanju učiteljskem pri „Jelenu“ meseca septembra, kjer bi bili „stavili“ svoje predloge in zahteve. Mi ne vemo o nikakem učit. shodu pri „Jelenu“ meseca septembra. Shod, da se je vršil — pravi „Gorica“ — pod nekako patronanco vlade in poslancev slov. kluba. Gospodi pri „Gorici“ se nekaj sanja, a sama ne ve kaj, slišala je nekje zvoniti, a ne ve pri vsem katoličanstvu — kje. Cika namreč, če jo prav umemo, na zborovanje „Zaveze“, ki pa se ni vršilo pri „Jelenu“, ampak v „Trgovskem domu“, le obed je bil deloma pri „Jelenu“, deloma pri „Südbahn“.

Zborovanje „Zaveze“ pa se ni vršilo pod nikako patronanco vlade, zakaj ta ni poslala niti svojega najmanjšega zastopnika k zborovanju, kakor je to storila pred leti. Ako boli „Gorico“, da so se udeležili zborovanja menda vsi okrajni šolski nadzorniki z Goriškega in oni s Tržaškega, ji ne moremo pomagati, zakaj mi štejemo vrlim okrajnim šolskim nadzornikom v posebno čast, da so se udeležili zborovanja „Zaveze“ kot udje našega stanu. Da so počastili zborovanje tudi nekje deželni poslanci, hvala jim; s tem so pokazali, da umejo dolžnosti poslancev vsega ljudstva, torej tudi učiteljstva. Mnogi gospodi pri „Gorici“ so bili navadno znani učiteljem le pred volitvijo, a po teh so se navadno odlikovati s preziranjem. V čast jim to ni. Hm, tudi velemožni gospodi pri „Gorici“ ni ravno vseeno, ako ima skoro vse učiteljstvo odločno proti sebi, zakaj potem, ko je pošteno dala brce na vse strani, napravi nam majhen kompliment, rekoč: „V čast moramo šteti goriškim učiteljem, da se ni nikdo izmed njih dal zlorabiti za pretirane nasvete, ki so se stavili na tem zborovanju glede učiteljskih plač. To žalostno ulogo so morali sprejeti učitelji s Kranjskega.“

Tako oslarijo zamore trditi le gospoda, ki se v svoji mogočni visokosti ne potrudijo, da bi se udeležila zborovanja vsega slov. učiteljstva; ki se niti ne potrudijo, da bi prečitala poročilo o važnem zborovanju.

Res je samo, da poročevalec o gmotnem

dovolj in naj za izpremembo dobe člani kaj drugega.

Knjigo je tiskal Dragotin Hribar.

* * *

Tako smo si po vrsti, kolikor to dopuščajo razmere našega lista, ogledali književni dar „Slovenske šolske Matice“. Vobče smo zadovoljni z njim. Bil bi ta dar gotovo večji, ako bi imela naša Matica drugo gmotno podlagu. A kakor povsod pri nas, tako je tudi tukaj velika mizerija, ki je naš delež, naše plačilo in naše prokletstvo!

Tudi svojo Matico si vzdržuje iz večine učiteljstvo samo, in sicer ljudskošolsko. Imena tistih, ki imajo več pod palcem nego mi, zamašimo v Letopisu. Kdo bi dajal danes denar za knjige, in še za učne knjige!

Odbor naj stopa po poti napredka, vodi naj ga duh modernosti in svobodoljublja. Treba nam je napredovanja, vse drugo nam bo narvrženo. Če ne nam, pa tistim, ki pridejo za nami. Pripravljajmo pot zarodu, ki požene pre-rojen, ves nov!

vprašanju ni bil z Goriškega; ni res pa, da je bil s Kranjskega, ampak s Štajerskega, kjer je naš stan bolj plačan nego na Goriškem in Kranjskem; a vkljub temu je veliko na slabšem nego drž. uradniki z enakimi študijami. Vsi navzoči pa so enoglasno pritrjevali poročevalcu, torej tudi vsi mnogobrojno navzoči ovariši in tovarišice z Goriškega. Resnica pa je, da je že pred leti v navzočnosti več drž. poslancev naše dežele naše učiteljstvo zahtevalo državnim uradnikom enake plače.

Le zavist gospode pri „Gorici“ zamore roditi nasprotstvo v tem oziru. Da se pa pokaže gospoda v popolni nagoti, v popolnem nasprotstvu z zahtevami našega stanu, ugovarja celo več ko opravičeni zahtevi po 35 letnem službovanju in všteti justanarinev pokojnino.

Država je priznala svojim uradnikom pravico do pokojnine po 35 letnem službovanju; dežela naša je priznala to tudi svojim uradnikom; enako je glede stanarine. Le učitelj naj bi služil 40 let in po vsi tej dobi naj bi šel v pokoj povsem brez stanarine. Stanoval naj bi na cesti kakor pes. Sram vas bodi, da ste ljudje brez srca!

Ko so vsem drugim določevali 35 letno službovanje in stanarino tudi v pokoju, niso računali, koliko bi to stalo; le nam se dela to. Ako bi bila gospoda pri „Gorici“ pravi Turki, a ne kristjani in celo katoličani, ne bi mogla biti bolj nasprotna opravičeni zahtevi kakor je. Povejte nam, koliko učiteljev uživa celo pokojnino; koliko je to v odstotkih, na katere tako radi bobnate. Kje pa naj biva star, izmučen učitelj, ko gre v pokoj, ko nima s čim plačati stanovanja? Edino brezplačno stanovanje dobi v — grobu.

Pasjeglavcem pri „Gorici“ — dovolj!

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Ljubljansko učiteljsko društvo je imelo dne 19. t. m. redni letni občni zbor. Predsednik Dimnik, ki je prisotne tople pozdravil, omenja, da praznuje društvo letos desetletnico svojega obstanka ter se pohvalno spominja ustanovitelja društva, g. c. kr. okr. šolskega nadzornika Fr. Gabrškega. Iz tajnikovega poročila posnamemo, da ima društvo 57 članov in tov. blagajnik nam je pa povedal, da je gmotno stanje društva ugodno. Sklenilo se je, da postavi društvo pokojni blagi kolegini Olgi Kobau nagrobni spomenik. Nadsto kron je je nabranih, drugo pa se bo nabiralo v aprilu med kolegi in kolegijami. V odbor so bili izvoljeni ti-le tovariši in tovarišice: J. Dimnik, predsednik; M. Maroutova, namestnica; V. Sadar, tajnik; J. Furlan, blagajnik; J. Pavčič, pevovodja; K. Wider, knjižničar; S. Cepuder, odbornik.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo zboruje v četrtek, dne 1. aprila t. l., ob 11. uri dop. v šoli v Valtivasi z naslednjim dnevnim redom:

1. Slovensko slovstvo in slovenski učitelj, predava g. prof. Majcen.
2. K reformi deželnih šolskih zakonov, govore tovariši Jelenc, Kutnar in Potokar.
3. Razgovor o temah za okr. učiteljsko konferenco.
4. Slučajnosti.

Točke so velevažne, zato pričakuje polnoštevilne udeležbe odbor.

Slovensko učit. društvo kočevskega okraja nam piše:

Da ne bo pomote med društveniki slov. učit. društva kočevskega okraja glede časa zborovanja, se opominja, da je 5. april v prvem vabilu le tiskovna pomota, in zborovanje se sklicuje na 15. april — to je prvi četrtek po Veliki noči.

Odbor.

Učiteljsko društvo za radovljiški okraj. Cenjenemu učiteljstvu naznanjam, da odložim z današnjim dnevom predsedništvo učiteljskega društva, in sicer iz zdravstvenih ozirov. Tov. nadučitelj Josip Azman na Breznici kot podpredsednik društva prevzame nadaljno društveno vodstvo. Društvu ostanem tudi nadalje zvest član.

Andrej Grčar, nadučitelj.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za svetolenartski okraj zboruje v četrtek, dne 1. aprila t. l., ob pol 11. uri dop. v St. Lenartu.

- Vzpored:
1. Zapisnik.
 2. Dopisi.
 3. O delovanju v okr. šol. svetu — tov. Škrjanc Feliks.
 4. Kako zbudimo zanimanje staršev za

šolo — tov. A. Ogorelec, nadučitelj pri Sv. Barbari v Halozah.

5. Nasveti in želje.

K prav obilni udeležbi vabi

I. Kopic, preds.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico bo zborovalo dne 1. aprila ob 10. uri. Vzpored:

1. Zapisnik.
2. Dopisi — med njimi važni.
3. Podavanje g. prof. Lavtarja.
4. Pogovor o stanovskih zadevah.

Ob 9. uri se vrši seja društvenega odbora.

Zvesti obljubi in sklepu pridimo k zborovanju vsi.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj zboruje v nedeljo, dne 4. aprila 1909, dopoldne ob pol 11. uri v ormoški okoliški šoli po nastopnem vzporedu:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
2. Dopisi in društvene zadeve.
3. Predavanje g. prof. Luke Lavtarja iz Maribora o novih njegovih računicah in o bistvu računске metode, ki jo on zastopa.
4. Slučajnosti.

Z ozirom na prihod g. prof. Lavtarja želi odbor polnoštevilne udeležbe učiteljstva ormoškega okraja in vabi tudi vse učitelje in učiteljice, ki niso člani društva.

Ob pol 10. uri je odborova seja učit. društva v svrhu konstituiranja odbora.

Vsem članom „Slov. Šol. Matice“ se daje naznanje, da so knjige za 1908. došle in se dobe pri tovarišu poverjeniku.

Odbor.

Goriško.

Tolminko učiteljsko društvo. Za ustanovnino „Učit. konvikt“ so nadalje vplačali: Kogoj Julij v Starem selu 2 K, Firm Štefan v Logjah 2 K, Kenda Matija v Volčah 3 K. Dosedaj vplačanih 103 K. Le vrlo naprej!

Odbor.

Srednješolski vestnik.

** Osebnosti. Profesor Evg. Jarc je dobil od naučnega ministra za čas svojega deželnoobdorniškega delovanja dopust. Vse do-seže, kar mu drago.

** „Društvo slov. profesorjev“ prosi še enkrat vse svoje člane, ki so na kakršenkoli način dobili poedine številke „Nast. Vjesnika“ po dvoje, naj po en eksemplar blagovolijo vrniti upravi „Nast. Vjesnika“ v Zagreb.

** Hrvaški jezik na madjarskih srednjih šolah. Vlada je sklenila na vseh ogrskih srednjih šolah uvesti hrvaški jezik kot obvezen predmet.

** Nova šolska odredba na Hrvaškem. Po naredbi deželne vlade se od letošnjega leta počeni vsi učenci v prvi razred gimnazij in realnih gimnazij zapisujejo le začasno. Na koncu prvega tečaja odloči potem učiteljski zbor, kateri učenci se imajo za stalno vpisati in kateri imajo kot nesposobni zopet zapustiti srednje šole in se vrniti v ljudsko šolo. Na ta način je moralo pri zaključitvi letošnjega prvega tečaja zapustiti 160 učencev srednje šole. Ako je ta naredba dobra, se ne ve!

Književnost in umetnost.

Popotnik. Št. 3. Vsebine: 1. L. Černeje: Lavtarjeve računice. — 2. L. Černeje: Kuga v šoli. — 3. Dr. Boris Zarnik: Darwin. — 4. — e —: Umetniški vzgoji. — 5. — a —: Odloomek iz spisnega pouka. — 6. Miro Šijanec: Lev N. Tolstoj o vzgoji in naobrazbi. — 7. Književno poročilo. — 8. Razgled: Listek. — Pedagoški paberki. — Kronika. — Priporočamo.

Naša bodočnost. Št. 3. Vsebine: 1. Potresi. — 2. Ferdo Plemič: Vojna morarica. Črtica. — 3. Andrej Rapè: Življenja utrinki. — 4. Bloce-Podravski: Matere velikih ljudi. — 5. Razgled po domu in svetu: Plačilo za storjeno dolžnost. — Potres v južni Italiji. — Dolga kazen? — Avstrijsko-Ogrsko brodovje na Donavi. — Različno mnenje. — Šaljive računske naloge. — Lahka služba. — V uredništvu. — Samohvala. — Red v mestu. — „Tukaj nepoznan“. — Priznanje.

Naši Zapiski. Socialna revija. II. zvezek objavlja to-le vsebino: 1. Abditus: Socialno zavarovanje kmeta. — 2. R. L.: Anarhizem. — 3. Dr. H. Tuma: Po osemdesetletnici Leva Nikolajeviča Tolstega. — 4. Dr. Dragotin Lončar: Iz politične korespondence dr. Janeza Bleiweissa. — 5. Dr. Boris Zarnik: In memoriam Charles Darwin. — 6. Pregled: Narodno gospodarstvo. — Biologija. — Strokovni pregled. — Socialna politika. — Politika. — 7. Oton Zupančič: Epigrami. Priporočamo.

Malo pojasnila. V 3. števil. „Popotnika“ 1909., str. 81. do 85., me poučuje g. — a v svojem „Odločku iz spisnega pouka“, da je v Avstriji metoda prosta in da je predpisan samo cilj. To pa zaradi tega, ker sem dejal v oceni: „Zbirke prostih spisnih nalog učencev krškega in litijskega okraja“, da pogrešam — „navodila“. Vidi „Popotnik“ št. 2. 1909., str. 59. — Da me je g. — a o nepotrebnosti „navodila“ uveril, bi molčal in bi mu bil hvaležen. Ker sem pa

z ozirom na živ material' mnenja, da nam ne kaže z njim 'eksperimentirati', zaradi tega sem še danes uverjen, da: „Zbirki prostih spisnih nalog učencev krškega in litijskega okraja“ nedostaja — „navodila!... In to še posebno z ozirom na tovaršne začetnike, ki so lahko prav dobri teoretiki, a slabi praktiki in zaidejo brez navodila kaj lahko med — „rokodelece“! Ume se, da z „navodilom“ ne menim na „nasilni jopič“, v katerega se naj vtikajo proste spise naloge naših učencev in učenek, temveč samo na „navodilo“ kot „vodnika“. Korak, ki smo ga naredili s prostim spisjem, je tako eminentnega pomena, da nam pojde „ves up po vodi“, če si bo domišljeval vsakdo izmed nas, da je že toliko trden, da dela lahko brez vsakega „navodila“ kot „vodnika“!... Jaz o samostojnosti g. — a nikakor ne dvomim; ne dvomim pa tudi ne o tem, da ostane „navodilo“ vedno samo „navodilo“ in da igra in da mora igrati tudi tukaj poleg učenčeve „individualnosti“ tudi „individualnost“ učiteljeve glavno vlogo. — Saj če dela po enem in istem navodilu 100 ali pa 1000 učiteljev in učencev eno in isto, še to nikakor ni eno in isto, ker ravno v tem se kaže finesa učenčeve in učiteljeve „individualitete“, ker sproti izpreminja eno in isto snov. Vsaj meni se vidita temperamet in tudi hipno pataloško duševno stanje — če se smem izraziti tako — dva glavna delca individualitete kot take, in to tako z ozirom na učenca, kakor tudi z ozirom na učitelja!... Pa pustimo to! — Da takim delcem res ni treba prav nobenega „navodila“, bi se ga tov. M. Lichtenwallner — ki mu zaupam v tem oziru rad — gotovo ognil. A da se mu ni ta, ognil bi se mu gotovo dr. Janko Bezjak, o katerem v tem oziru pač lahko trdim, da je merodajen!... Da taka navodila niso sami „špasi“, mi priča „slovstvom“, ki ga je moral tov. M. Lichtenwallner temeljito predelati, preden je napisal onih 1. do 37. in 39. do 42. strani „navodila“. Vsaj jaz smatram, da „navodilom“ po mojem okusu!... Ravno kar omenjenih 42 strani preštudiraš lahko en dopoldne in seznaš se z vsem, česar ti treba za prosto spisje, da se ne boš zaletaval iz ekstreme v ekstrem in zašel koncem vseh koncev med — „rokodelece“!... Vidi: „Prosto spisje v ljudski šoli“. M. Lichtenwallner, stran 36. do 37. in str. 1. do 37. do 42. — Koliko dobrega na tako pičlem prostoru!... Ej, in to so momenti, ki bi jih brez „navodila“ prezrla kaj lahko tudi najboljša učna moč! — G. — a išče v „Zbirki prostih spisnih nalog učencev krškega in litijskega okraja“ tudi — velikih idej! Ker jih ne najde, pa toži da mu je „šel up po vodi“! — Velikih idej, vsaj po mojem mnenju, v takih delcih itak ni iskati. Pač pa lahko iščemo v takih delcih lepe misli, ki nas vodijo, kot spreten vodnik, da ne zaidemo med „rokodelece“. Zaraditega pa trdim iznova, da bi „navodilo“ „Zbirki prostih spisnih nalog učencev krškega in litijskega okraja“ prav nič ne škodovalo, temveč samo koristilo. Saj komur ni do „navodila“, ga itak lahko preskoči!... Nismo pa še vsi tako samostojni, da bi ne šli radi za dobrimi „vodniki“! — Nikdar in nikjer pa še nisem trdil, da naj metoda ne bo prosta. Nasprotno!... Saj nedolžno „navodilo“ menda vendar ne zasuži „individualitete“? — Pri komur bi bilo to mogoče, ne bo storil dosti z „navodilom“, še manj pa brez istega!... Končno pa omenjam, da sem vesel vsake stvarne kritike. Pameten človek se je ne more bati! — Nekam čudno da dirne človeka „frčanje“, ki „frč“ tu in tam — „iz različnih vzrokov“ — brez potrebe v „Odlomku iz spisnega pouka“. Ali ne? — Pa brez zamere g. — a!... Saj v vrlnah „Zbirke prostih spisnih nalog učencev krškega in litijskega okraja“ sva vendar-le oba mnenja, da je toliko vredna, da si jo naj nabavi vsaka šola, vsak učitelj! — Pa naj ima že „navodilo“ ali ga pa nima. J. P. D.

Kulturno delo.

+ Odbor „Slovenske Matice“ javlja: Udom „Slovenske Matice“ v vednost, da je „Zemljevid slov. zemlje“ v pisavi skoro izdelan in izide najbrže letos.

Glasov § 3, al. 2. „Matičnih“ društvenih pravil se plačuje letnina v prvi polovici vsakega leta.

Vsak ud, ki se zgledi kasneje, nego določa gorenji rok, ne more več reflektirati na izdajanje tistega leta.

Politiški pregled.

* V razpravi o rekrutnem kontingentu v državnem zboru so poudarjali vsi govorniki potrebo miru, šusteršič v imenu Jugoslovancev, da so za mir, ker v slučaju vojne bi se morali boriti proti lastnim bratom. Rekrutna predloga je sprejeta z 209 proti 103 glasovom.

* Srbija. Belgrajski vojaški krogi sodijo, da šanse vojne med Avstrijo in Srbijo za poslednjo niso neugodne. Računa se, da bo Avstro-Ogrska v najboljšem slučaju imela na razpolago 500.000 mož. Od teh jih bo rabila

v Bosni 100.000, proti Črni gori 100.000, proti Srbiji bi jih tedaj preostalo samo 300.000 mož. S temi pa se upajo Srbi uspešno boriti. Če se bo ta račun ujemal, bo pokazala bodočnost. — Iz Belgrada poročajo: Vse vojaške komisije so proglašene permanentne in izdajajo navodila za slučaj vojne. Vojni minister general Živković daje vsak dan točne raporte. Nasproti miroljubnim izjavam v inozemstvu stoji v Belgradu vse v vojnem razpoloženju in vse je pripravljeno, da se Belgrad izprazni. Vojna uprava je ponovno urgirala naročbe vojnega materiala v inozemstvu. Listi ne priobčujejo več nikakih vojaških vesti. V krogih skupščinskih poslancev izjavljajo, da za Srbijo ni več nikakega izhoda nazaj, ker vsaka vlada, ki bi popustila, bi takoj padla in bi nastala revolucija v deželi. Za Srbijo ni drugega izhoda nego vojna. — Vrhovno poveljstvo operacijske vojske, ki jo Srbija v slučaju vojne proti Avstro-Ogrski postavi na bojno polje, prevzame baje sam kralj Peter. Načelnik generalnega štaba bo general Putnik.

* Prvi katoliški shod v Belgiji. V Mechelnu se vrši od 23. do 26. septembra t. l. prvi shod belgijskih katoličanov; bavil se bo z napredkom in bodočnostjo katoliških društev in ustanov. Kongres bo deloval v šestih oddelkih: verstvo, нравnost, delo usmiljenja, gospodarska in socialna vprašanja, šolstvo in mladina ko zapusti šolo, tisk, propaganda itd., znanost in umetnost, katoličanstvo v naselbinah.

Vestnik.

Piruhi za slovensko mladino. Prijateljstvo slovenske mladine sporočamo, da se Rapetov 1. zvezek „Mladini“ že razpošilja in si ga vsakdo lahko naroči v Učiteljski tiskarni za 1 krono, s poštnino pa 10 h več. Vsaka šola naj si naroči vsaj toliko zvezkov, kolikor ima razredov. Pričakujemo pa, da bo slovensko učiteljstvo priporočalo te lepe knjige slovenski mladini v nakup. Slapska 1. zvezek bo vezan prihodnji teden, Ganglov 1. zvezek se pa tiska! — Pač lepi piruhi za pridno slovensko mladino!

Na šoli v dolenskih Toplicah se sprejme supletinja. Reflektantinja naj se oglasi pri tamkajšnjem šolskem vodstvu.

Osebnosti na Kranjskem. Za provizorično učiteljico in voditeljico šole v Bukovci je imenovana I. Merharjeva. Namesto obolele gospe I. Jakličeve je imenovana na dobrepoljski ljudski šoli A. Martinčeva. — P. Dežmanova, doslej prov. učiteljica na Krtni, je prestavljena v isti lastnosti v Radomlje.

Učiteljski krožek št. Vid pri Ljubljani ima svoj sestanek 1. aprila popoldne ob 4. uri pri „Slepem Janezu“. Gostje dobro došli! Na zdar!

Češkoslovenska vzajemnost. „Češko dež. pomožno društvo za jetične bolnike“ namerava zgraditi I. češki sanatorij za pomilovanja vredne jetične bolnike, in v imenu češkoslovenske vzajemnosti društvo apelira na vse zavedne Slovence, da s tem izkažejo svojo slovanko ljubezen do bratskega češkega naroda, ako bodo naročili in kupovali srečke po 1 K. Glavni dobiček je 40.000 K, ostali dobitki so v vrednosti 60.000 K. — Izid srečkanja, ki se bo vršilo dne 2. grudnia 1909., se v časnikih pravicočasno naznani. Narodne trafikante, trgovce in gostilničarje, ki bi pri dobrem zaslužku hoteli prevzeti razpečevanje naših srečk, vljudo prosimo, naj nam naznani svoj naslov: Jubilejska loterija, Praga I., Ferdinandova ul. št. 339.

Iz seje c. kr. ožjega in pomnoženega šol. sveta toliminskega. Imenuje se krajnega šol. nadzornika za Ljublin in Police. Enemu učitelju se dovoli 3 tedenski dopust zaradi bolezni. C. kr. ministrstvo za uk in bogočastje je zavrnilo utok vaščanov Bavška zastran ustanovitve ekskurendne šole. Ekskurendna šola v Bavšici se potemtakem otvori s 1. septembrom t. l. Razpišejo se naslednja službena mesta: a) nadučitelj: dvorazrednice v Podbrdu in Breginju; b) učiteljev-voditelj: enorazrednice Reka-Straža, Bukovo, Čadrg-Laz, Gorje, Idrsko, Kal, Kamno-Volarje, Log, Otalež, Ponikve, Slap, Sela-Log, Smast, Št. Viška gora, Novake, Orehek, Stržišče, Borjana, Plužna, Strmec, Poljubinj, Pečnice, Poljce-Vrh, Rusti; c) učitelja petrazrednice v Tolminu in Bovecu; d) učiteljice štirirazrednice v Cerknem in dvorazrednice v Dreznici. Za morebitno ustanovitev potovalne šole Stanovišče-Podbela se bo vršil komisionalni ogled. Vzame se na znanje več nakazov in ugotovi razne račune. I. B.

Umrla je v Komendi mati mengiškega nadučitelja, gospa Margareta Letnarjeva. Vzorni ženi blag spomin.

Zgradba državne obrtne šole v Ljubljani se je zopet — odložila. Vlada pravi baje, da je stavbni prostor močvirin.

Na Jesenicah je umrl nadučitelj nemške ljudske šole Lad. Pospischill. R. i. p!

Imenovanje. Minister poljedelstva je imenoval vinarskega pristava Josipa Zaba v nika v Gradu za vinarskega nadzornika druge vrste na Primorskem.

Domača čipkarska obrt na Goriškem. Varuštvo zavoda za pospeševanje obrti v Gorici se je obrnilo s prošnjo na c. kr. mi-

nistrstvo za javna dela, da bi se mu dala na razpolago zmožna učna oseba v namen, da bi se v posameznih okrajih domače obrti izučile čipkarice za navadne in benečanske čipke.

Splošno slovensko žensko društvo v Ljubljani je sklenilo od časa do časa izdajati publikacije, v katerih bi se razpravljala vsa ženstva se tičeča vprašanja. Tudi leposlovne stvari iz ženskega peresa bi se objavljale. Prispevki (spisi) za prvo tako brošuro naj se pošljejo na gori imenovano društvo.

Zveza slovenskih pevskih društev v Ljubljani je imela dne 14. t. m. občni zbor. Zastopanih je bilo 19 društev. Zvezi na čelu ostane dr. Vladimir Ravnihar, za zveznega pevovodjo pa je namesto gospoda Mateja Hubada, ki je iz zdravstvenih ozirov začasno odločil, izvoljen dr. Kozina.

Obrtno šolstvo v Solkanu. V Solkanu se je ustanovil stalni popotni pouk za mizarje. Pouk je neobvezen. Potovalni učitelj je na razpolago vsak dan od 8. do 12. ure dopoldne onim mizarjem, ki želijo vsakovrstnih strokovnih pojasnil. Med tem časom si lahko vsakdo ogleda vzorne predloge stavbenega in polištevne mizarstva, kakor tudi vzorce tehnično dovršenih del, ki se jih v slučaju porabe tudi lahko izposoja. Pouk v strokovnem risanju je razdeljen v dva tečaja, in sicer za mojstre v četrtkih ob 6. do 8. ure zvečer in za pomočnike ob nedeljah od 10. do 12. ure. Da se v Solkanu zna ceniti važnost strokovne izobrazbe, prčta to, da se obična ni ustrašila stroškov, nastalih z razpolago učnih prostorov in da se je prijavilo v risarske kurze 77 mojstrov, oziroma pomočnikov.

Ruski akademiki obiščejo v poletju Ljubljano in ostanejo 10 dni v nji, da si jo ogledajo. Letošnje velike počitnice bodo porabili v to, da napravijo izlet na slovanski jug. Potovali bodo preko Carigrada v Sofijo, Belgrad, Zagreb in Ljubljano. Iz Ljubljane potujejo preko Dunaja v Prago, iz Prage preko Krakova pa nazaj na Rusko.

Pozor! Tvrška V. J. Havliček in bratov v Podebradih, slavnoznani izvozniki platnenih in rokotvornih vzorcev in modnega blaga, založena l. 1887., najstarejše in najprvo češko podjetje te vrste v kraljestvu Češkem, pošilja na zahtevo novo zbirko vzorcev blaga za zabave in plese zadnjih novosti in spomladanskega blaga za dame in gospode. Priporočamo najtopleje to domačo slovansko tvrško kot najsolidnejše podjetje.

Obrtno šolstvo.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko je izdala dne 20. februaria 1909, št. 4234, v prilogi šoli od rasli mladini ta-le velevažen in času primeren razpis:

Med kulturnimi vprašanji, ki čedalje bolj zbuja splošno pozornost, stoji v ospredju skrbstvo za pridobitno mladino. Položaj dečkov in deklic, ki so bili odpuščeni iz ljudske šole in ki stopijo že s 14. letom v življenje, da bi si ondč časa pridobili, je v resnici zelo težaven. Ko si volijo svoj poklic, jih pri tej priliki v zaželeni meri ne podpira niti šola, niti lastni ljudje, niti javnost. Zaraditega si dostikrat izvolijo svoj poklic, ne da bi bili zanj sposobni in ne, da bi imeli v njem kako prihodnost. Vodi jih le slučaj in zgodi se, da v dobi od šole do vojaštva, ko bi telo in duh morala še le dozorevati in ko še nimata zadostne odporne sile v sebi, ostanejo brez vsake primerne duševne in fizične pomoči.

Le prepogostokrat se zaraditega, zlasti po mestih in industrijskih krajih zgodi, da zaide mladina na napačno pota, da se telesno izprija, da duševno in нравstveno propada in končno zabrede v zločine.

Neogibno je torej potrebno, da se takšne ljudi ščiti, da se mladino, ki je z vnmom pri svojem poklicu, podpira pri vzgoji. V splošno korist je, da se njeno duševno prizadevanje pospešuje, ker je s tem prizadevanjem dozorelost in praktična naobrazba pridobitne generacije v gospodarskem boju v tesni zvezi.

Vsemu obrtnemu stanu mora biti torej močno pri sreč kakovost naraščaja. Mora se pa zanimati tudi zato, da se odpravi občutno nedostajanje vajencev in zlasti vajenk v primeri z onimi pridobitniškimi poklici, ki takoj nujaajo zaslužek. To je izvedljivo, če se izboljša skrbstvo za vajence, če deluje šola pri posredovanju učnih mest in če se dvigne splošna naobrazba in zanimanje vajencev. Končno je mojstrom treba dati možnost, da si vzgoje primerne obrtne naraščaje, ne da bi sprejemali vajencev popolnoma v svojo hišo, proti čemur so ravno takšni mojstri, ki stoje dobro in ki bi mladini kar praktični vzgojitelji bili posebno koristni iz raznih nagibov.

Kot najnujnejše naloge je na označenem polju smatrati sledeče odredbe:

1.) Napravo in podporo vajenskih domov za stanovanje in prehrano onih, ki so že vajenci ali ki mislijo vajenci postati. Taki domovi bi dajali navodila in pojasnila za volitev poklica in bi bili v ozkem stiku z javnimi posredovalnicami za delo, z obrtnimi zadrugami, s šolskimi oblastvi in s šolskimi vodstvi. Na ta način bi bilo možno dognati, koliko pomožnih sil je treba in kakšno obrtno prihodnost da imajo. Če bi se šolskim vodstvom po mestih in občinam po deželi sporočalo, bi ona tudi lahko poročala, koliko naraščaja je odondod vsak čas pričakovati.

2.) Na drugi strani je neogibno potrebno, da se osnujejo in pospešujejo mladinska zavetišča, to je bivališča za vajence oziroma vajenke in mladinske delavce v prostih urah. Ondi bi se prililično vajenci, ki so v prehrani pri svojih delodajalcih, sprebivalci vajenskih domov, kakor tudi z mladimi pomočniki shajali družabno pri zabavnih in poučnih prireditvah.

3.) V zvezi s temi zavetišči je tudi potrebno, da se ob nedeljah prireajo splošne veselice za zabavne ali poučne vrste. Predavanju bi morala biti prilagojena naziranju obrtne mladine in bi morala obravnavati praktično zanimive in zbujaajoče predmete. Glasbene in deklamatorske prireditve bi jim bile pa v boljše razvedrilo.

Za vse to bi bila v vsaki deželi poklicana skrbstvena komisija za obrtno mladino, ki bi dajala v dosegu teh smotrov primerne nasvete in prevzela nadzorstvo namernanih mladinskih naprav.

Za uspešno učinkovanje na tem polju bi bilo seveda tudi treba sodelovanja probujenih interesentov. Praktično izkušeni in stvari naklonjeni podjetniki, in sicer primerni interesentje dajali bi lahko stvarno dragocena navodila in bi v najboljše meri pripomogli, da se vse to uresniči.

Vsled odloka c. kr. ministrstva za javna dela z dne 3. novembra 1908, št. 125-XXIV/9233, se mestnemu magistratu naroča, naj zaslišavši šolski odbor ondotne obrtne nadaljevalnice, kakor tudi obstoječe obrtne zadruge in druge obrti naklonjene korporacije in zavode v teh navodilih s stališča ondotnih lokalnih razmer vpoštevajoč morebiti že obstoječe tozadevne naprave, katere bi bilo razširiti in podpirati, poda svoje obširnejše utemeljeno mnenje.

K predmetu je poročati najkasnej v teku šestih tednov.

C. kr. deželni predsednik: Schwarz l. r.

Razgled po šolskem svetu.

— Katoliško vsenčilišče v Solnogradu. Društvo za ustanovitev katoliškega vsenčilišča v Solnogradu je imelo te dni svoj občni zbor. Blagajniško poročilo izkazuje 3 milijone 154.000 K imetja.

— Nemški šulferajn je za l. 1909. začasno dovolil za razne potrebe nemškega šolstva na Koroškem 40.000 K.

— Cvetoča podružnica nemškega šulferajna je, kakor poroča „Grazer Tagblatt“, v Borovljah na Koroškem, število članov se je zvišalo od 202 v letu 1907. na 226 v l. 1908. Ravnotako so se pomnožili tudi dohodki izdatno (1907: 808 K 88 v, 1908: 1035 K 3 v). Podružnica je pridobila v letu 1908. nič manj nego šest novih ustanovnikov s skupno 240 K.

— Rusija potrebuje 20.000 učiteljev za ljudske šole. Na Ruskem bodo uvedli sedaj splošno šolsko obveznost. Vsa ona mesta in vasi, ki še do sedaj niso imela šol, grade prav pridno poslopja zanje in snujejo šolska okrožja. Za te nove šole potrebujejo velikansko množino šolskih učnih oseb. Za prvi čas se jih bo potrebovalo do 20.000. Učiteljska na Ruskem ne morejo dati toliko število učnih oseb, zato si bodo morali pomagati s tem, da začasno namestijo izslužene vojake in uradnike kot učitelje, kar pa seveda ne bo na veliko korist narodni prosveti. Da bo kolikor mogoče več izsolanih učiteljev, bo država osnovala nova učiteljska po vseh gubernijah.

— Profesor Wahrmond na dopustu. Iz Prage poročajo, da pojde znani profesor dr. Wahrmond za letnega semestra na dopust v učne svrhe. Prof. Wahrmond je v zimskem semestru zaradi bolezni le malo predaval.

— Otroci in drevesa. V državnih šolah na Švedskem zasadijo šolski otroci vsako leto 500.000 drevesc ter pomagajo tako izvrševati načrt švedskega poljedelskega ministrstva glede pogozdovanja.

Z gospodarskega polja.

— Beda v Istri. Po celi Istri vlada huda beda. Za njeno olajšanje je dovolilo notranje ministrstvo podpore v denarjih, in sicer za okraja Koper in Pulj 50.000, Poreč, Pazin 70.000, Lošinj 10.000 in za Volosko 20.000 kron.

— 160 do 200 jaje na leto dobiš od kokoši, ki so odgojene s skrbnim odbiranjem in ki se redijo v kurnikih skrbnih perutinarjev. Domača kokoši pri navadni reji znese komaj polovico tega v tretjem letu, ko je kokoš najbolj nesna.

— Sadno drevje naj se sadi na pravo mesto. Treba mu je ugodne leže in dobre zemlje, sicer nam ne bo delalo nobenega veselja. Puste leže, mrazne leže, nizke leže, kamnita zemlja, tanka zemlja, vse to ne velja za sadno drevje. Sadnemu drevju treba globoke in rodovitne zemlje in ugodne prisojene leže.

Zahtevajte „Učiteljskega Tovariša“ v vseh lokalih, kamor zahaja učiteljstvo!

Raznoterosti.

× **Madjarsko plemstvo.** „Pesti Hir-lap“ navaja imena madjarskih aristokratov ter toži, da so vsi tuje, nemadjarske krvi.

× **Nemški cesar Viljem** je prepovedal častnikom v plesnih dvoranah kaditi z ozirom na dame.

× **Belgijski kralj Leopold**, ki se mudi sedaj v Nici, namerava baje, čim postane topleje vreme, za kratek čas po železnici potovati v Moskvo, od tam po sibirski železnici v Vladivostok, potem pa zopet nazaj v Belgijo.

× **Ne poljubljajte mrličev!** V občini Nagyker samogiške županije na Ogrskem je umrla soproga Ivana Tilka. Žalost za soprogo, oziroma materjo je bila velika, zlasti je neprestano plakala 18letna hči. Preden so zabili krsto, je hči še enkrat poljubila mrtvo mater na usta. Ali malo ur potem se je čutilo mlado dekle tako slabo in bolno, da je moralo v posteljo. — Poklicali so takoj zdravnika, ki je na žalost očetovo konstatiral zastupljenje krvi in izjavil, da ni za dekle več nobene rešitve. In v resnici, nekoliko ur potem je dekle umrlo.

× **Toča v marcu.** Toča, debela kakor orehi, je v soboto padla od Sinja do Spljeta, v Dalmaciji.

× **Velik sneg v Bulgariji.** Iz Sofije poročajo, da je v zadnjih dneh padlo v Bulgariji silno snega. Na železniški progi med postajama Ivanovo in Dve Mogile je zapal sneg tako visoko, da je bil zaraditega ustavljen ves promet. Vlak je obtičal v snegu in priti je moralo vojaštvo, da je odmetalo sneg, da je mogel vlak naprej. Istotako je mnogo snega zapadlo na progi Ruščuk-Razgrad in so tudi tam vlaki obtičali o snegu.

× **Bombe v Makedoniji.** Iz Soluna poročajo: V hiši popa Nikole v Delkamentu so našli večo množino dinamita, 35 bomb in mnogo drugega razstreljivega materiala.

× **Prva ženska kancellijska predstojnica v Avstriji.** Minister za javna dela dr. Ritt je imenoval grčico Marijo Lakovich, ki je uradnica v ministrstvu za javna dela, za kancellijsko predstojnico v sanitetnem oddelku. — Gospica Lakovich je prva ženska kancellijska predstojnica v avstrijski državni službi.

Listnica uredništva.

J. R.: Nekrolog smo prejeli in ga porabimo prihodnjič. Pozdrav! — K. P. v M.: Pišite na naslov: „Školski Vjesnik“ v Sarajevu (zemalska vlada). — Na Goriško: Poročilo objavimo prihodnjič. — Država in izobrazba: S priobčevanjem začnemo prihodnjič. — K.: O roditeljskih večerih danes teden.

30 24—4

Angleško skladišče oblek

Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja zaloga in izbira oblek za gospode in dečke, sportnih oblek, površnikov, dežnih plaščev in zimskih sukenj.

Obleke in površniki, kakor tudi damski kostumi se izdelujejo po meri in najnovejšem kroju.

Na zahtevanje se pošilja na izlobo tudi brez povzela.

V zalogi so vedno najmodernejše damske obleke.

Jako nizke cene. O. Bernatović.

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

VERONIKA KENDA

v Ljubljani
na Dunajski cesti šte. 20

priporoča p. n. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljsstvu svojo

veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov. 10 34—13

Postrežba točna in solidna.

Glavna zaloga

A. Slatnarjevih zvezkov.

Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Specialna trgovina za opreme nevest.

Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prti, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovejše modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezene.

Strogo solidno blago. Nizke stalne cene.

Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetlolikalnica:

32 42—12 Kolodvorske ulice št. 8.

Pišite po vzorce!

V. J. Havliček a bratr
v Poděbradech na Češkem

izvozni dom platnenega in modnega blaga priporoča splošno priznane in pohvaljene kakovosti

modnega blaga

volnenega in pralnega za dame in gospode, platna, damasta, prtiče, brisače, sigurno stalnobarvnih prekrasnih modernih vzorcev zefiri za srajce, oblaci.

Opreme za neveste za nizke, stalne cene. — Krasna izbira. —

Samo pri nas vse pristno.

Mnogo pohvalnic. Naročila za več nego 15 K pošljamo poštne prosto. Zavitek s 40 metri ostankov okusno sortiranih za 18 K proti povzetju.

Pišite po vzorce!

9 21—7

Našim rodbinam priporočamo
- Kolinsko cikorijo -

Gramofone in fonografe

z najboljšimi in najcenejšimi ploščami in valjarji priskrbuje zastonj in na mesečne obroke od 2 K naprej slov. reg. tvrdka

ZINAUER & Co., Sv. Jakob
v Slov. Goricah.

Cenovniki zastonj in poštne prosto.

Rabite obleko?

Ne pošljite pa denar, ampak pišite samo po vzorce na

trgovsko hišo

R. STERMECKI v Celju,

da se prepričate o čudovito nizkih cenah in velikanski zalogi.

Vzorci franko. 55 26—2

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. ameriška
tovarna Cottage-Organs in
orgelj-harmonijev. 36 52 9

Najboljše
orgelj-harmonije

obeh sistemov izdeluje in pošilja najceneje

RUDOLF PAJKR
& Komp.,

Kraljevi gradec št. 120
(Češko).

Zaloge: Dunaj, Praga, Budimpešta.

Harmonije na pendel obeh sistemov in vseh velikosti, z natančno orgeljsko mensuro za cerkve, semenišča in kot orglje za vajo.

Pošilja se poštne prosto do zadnje železniške postaje. Gospodom učiteljem visok rabat. Delna odplačila od 8 K dalje.

Cenovniki gratis in franko.

Gričar & Mejač

v Ljubljani, Prešernove ulice 9

priporočata v veliki izbiro po najnižji ceni

obleke za gospode in dečke, površ-nike za gospode in dečke, obleke za otroke, žakete za dame, paleta za dame, plašče za deklice itd. itd.

Nepremočljive pelerine iz lodna ali velblodje dlake (Kamelhaar) v vseh velikostih. Gg. učiteljem in učiteljicam popust za »Učiteljski konvikt«. 32 24—4

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka
v PRAGI

zavaruje v življenjskih oddelkih: na slučaj doživetja in smrti, doto otrokom, dohodke in pokojnine, ter dovoljuje uradnikom, častnikom, profesorjem, učiteljem in vpokojencem posojila proti prenotaciji na služnini, pokojnini, ženitveni kaveji itd., in v požarnem oddelku: proti škodam po požaru.

Zavarovani kapital . . . K 1053.737.339-88

Zavarovalnine . . . „ 8.090.621-62

Izplačane škode in kapitali leta 1905 . . . „ 4.361.283-89

Rezervne in poroštevne zaloge . . . „ 41.335.041-01

Pokojninski zalogi (uradniška in zastopniška) . . . „ 2.188.891-24

Premoženje, naloženo v vrednostnih papirjih, posestvih, posojilih na posestva . . . „ 34.087.781-48

Izplačana dividenda členom življen. oddelkov l. 1905 . . . „ 206.296-40

V vsem pa doslej . . . „ 1.606.893-21

V letu 1905 se je premoženje pomnožilo za . . . „ 3.004.509-80

V 37 letni dobi svojega obstanka izplačala je banka „Slavija“ svojim členom odd. I—V. za škode in nagrade . . . „ 97.814.430-97

Vsa pojasnila daje 14 26—6

General. zastop banke „Slavije“

v Ljubljani,

Gosposke ulice št. 12.

Trgovina s papirjem, pisalnimi in risalnimi potrebščinami, prodaja c. kr. šolskih knjig in igralnih kart

Zvezna trgovina v Celju

Rotovška ulica št. 2

priporoča kancellijski, konceptni, pismeni, dokumentni, ministrski, ovitni in barvani papir; svinčnike, peresa, peresnike, radirke, kamenčke, tablice, gobice, črnilo itd. — Največja zaloga vseh tiskovin za občinske urade, krajne šolske svete, učiteljsko, župnijske urade, okrajne zastope, užitninske zastope, hranilnice, posojilnice, odvjetnike, notarje in privatnike.

Lastna zaloga šolskih zvezkov in risank.

Temni lak za šolske table. — Strune za gosli. — Štambilje, vignete. — Zavitke za urade v vseh velikostih. — Ceniki brezplačno na razpolago. — Dobro blago in točna postrežba. 6 42—12

UČITELJSKA TISKARNA

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

Gradišče šte. 4 v Ljubljani Gradišče šte. 4

priporoča sl. kraj. šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljsstvu

uradne tiskovine iz svoje zaloge.

Ceniki se pošiljajo na zahtevo zastonj. Postrežba točna. Tudi vse tiskovine za županstva ima tiskarna po zmernih cenah v zalogi.

Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela ter jih izvršuje okusno in po solidnih cenah. Tiskovine se izvršujejo v eni ali več barvah. Tiskanje muzikalij in časopisov.

Telefon št. 118.

(5) 52—11

Litografija.

Poštna hranilnica št. 76.307.